

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

II. Quæ fuerit religionis S. Benedicti institutio, & progressio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

tribus libris aduersus vituperatores vite monasticæ. Omnia etiam, quæ Celsianus de vita monachorum orientis refert in lib. de institutis renunciantium, & quæ scribit Palladius, quæque posteriores historici referunt, ad monachos sub regula Basilij militantes præcipuè referenda videntur. Denique ex regula Basilij omnes alias religionum regulas originem duxisse tanquam riuos ex vberissimo fonte, pie sentit Cardinalis Baronius tomo 4. anno Domini 303. non longe à fine. Specialiter verò solet illi attribui regula, quam ordo Carmelitarum proficetur, quod infra cap. 10. expendemus: nunc potius suppono ex regula Basilij nos nihil amplius habere, quæ ea quæ in eius operibus continentur, sub titulis regularum suarum disputatarum, ac breuiorum, & constitutionum monasticarum, præter quosdam sermones & epistolas, in quibus de eadem institutione monachorum disserit. Ex quibus etiam circumfertur quoddam veluti compendium regularum Basilij à Rufino compositum, seu in Latinum translatum.

VII. Igitur quantum ex illis regulis colligi potest, institutum illud Basilij ex parte finis, monachus propriè fuit: nam finis illius fuit diuinæ contemplationi vacare: & ideo separatam habitationem habere ab omnibus hominibus, qui communem viam mandatorum sequuntur, ut patet ex reg. 6. ex fufius disputatis. Et quamuis in reg. 7. compareret solitariam vitam cum cœnobitica, & hanc posteriorem præferat, utramque tamen supponit debere ad contemplationem principaliter ordinari. Et quamuis actionem aliquam in monacho requirat, semper tamen orationem, & contemplationem, tãquam finem principalem ponit, ut patet in c. 2. constit. monast. laborem autem manuum ad corporis exercitationem, & congruentem hominis occupationem requirit, ut patet ex c. 5. eandem constitutionem.

VIII. Media autem, quæ ad illum finem proponit, in primis ea sunt, quæ ad substantiam status religiosi pertinent, ut sunt paupertas, obedientia, castitas sub vno Prælatore, de quibus in prædictis regulis latè disputat, exhortationes potius, & generalia documenta, quam peculiare aliquid & proprium illius instituti tradens. vnde quoad paupertatem nõ inuenio esse illis prohibitum aliquid in communi habere, sed solum in particulari: hanc verò exactissimam requirit, adeo ut nec minimam elemosinam religiosi sine licentia facere permittat de cõmunibus bonis, & cum licentia, non sine magna circumspectione, ut patet reg. 87. 91. 100. & 101. & 302. ex breuioribus. In castitate etiã & obedientia maximam obseruantiam postulat: & hæc vota pactum, & promissionem appellat, quæ violari aut rescindi non potest in constitut. monast. cap. 22. & 34.

IX. Quoad alia verò specialia media requirit imprimis peculiarem, pauperem, & simplicem habitum, ut patet in reg. 22. ex fufioribus; non tamen declarat cuius coloris, aut figure ab ipso fuerit institutus. Quoad habitationem, præter separationem contentus, ordinariam clausuram requirit, & ferè nullam cum secularibus hominibus conuersationem permittit, ut patet ex cap. 6. 7. & 8. constitutionum. Non inuenio tamen de modo seruandi silentium aliquid speciale ab eo statutum, præter ea quæ sæpe docet de moderatione circa loquutionem seruanda, ut cap. 12. & 13. constit. Similiter de ratione victus non inuenio in regulis Basilij vsum carniū fuisse prohibitum, sed tantum commendari ut simplex, commune, & moderatum alimentum sit, & vniuersi cuiusque necessitati accommodatum, ut patet ex reg. 19. & 20. ex fufioribus: vnde etiam nulla certa ieiunia præcipit, sed ferè hoc totum Antistitis

arbitrio relinquit. De choro etiam vel cantu non inuenio ab eo esse factam mentionem, vel horarum distributionem, sed tantum orationem tum mentalem, tum etiam vocalem sæpius ab ipso esse commendatam simul cum diuinis laudibus & præsentia Dei, ut patet ex cap. 2. & 3. constit. & ex regula 5. 37. & aliis tam ex fufioribus, quàm ex breuioribus, præsertim 218. & 306. Denique idem dicendum est de aliis austeritatibus corporis seu actionibus penitentia: quamuis enim satis eam commendat & exaggeret, non tamen ad particularia præscribenda descendit. Simili etiam modo loquitur de corporali labore seu exercitatione: specialiter verò prohibet monachos, ne clericatum appetant, in c. 10. constit. & supponere videtur monachos à se institutos ordinari & ex vi professionis suæ non fuisse clericos, quamuis ad illum statum ascendere non repugnaret. Atque hæc sunt quæ de origine, & modo, ac perfectione illius status in particulari dicere possumus: quàm verò fuerit utilis Ecclesiæ Dei, & quot sancti, ac perfecti viri inde manauerint, ex his, quæ ex Chrysostomo, & Celsiano superius attulimus, intelligi potest. Quibus addi possunt quæ de SS. Ephrem, Helychio, & aliis ferè eiusdem temporis leguntur apud Euagrium, Rufinum, & alios: nã post illa tempora nullam ferè lucem de orientis monachis habemus.

CAPVT II.

Quæ fuerit religionis S. Benedicti institutio, & progressus.

DE vita monastica quãdo primum cœperit in occidente, non omnino certum est: significat autem Ambrosius ab Eusebio Vercellen. Episcopo primum fuisse monachatum ex oriente in occidentem adductum. Indicat tamen non fuisse ab illo institutam aliquam religionem monasticam, de qua nunc loquimur: sed statum religiosum clericatui adiunxisse. Sic enim ait serm. 15. qui est de laudibus eius, *Ut cœteratatem, illud quam admirabile est, quod in hac sancta Ecclesia eosdem monachos instituit esse, quos clericos, atque ipsam penetratibus sacerdotalia officia contineri, quibus & singulari castimonia conseruatur, ut esset in ipsis vti in contemptus rerum, & accuratio leuita um, ut si videres monasterii lectulos, instat orientali propoliti indicares: si deuotiones cleri perspiceres, angelici ordinis obseruatione gauderes.* Et lib. 5. epistol. 25. *Quid si in aliis Ecclesiis (inquit) tanta superbit ordinandi sacerdotum consideratio, quanta cura expeditur in Vercellensi Ecclesia, vbi duo pariter videntur exigi ab Episcopo monasterii continentia, & disciplina Ecclesiæ.* Hæc enim primus in occidentis partibus diuersa inter se Eusebii sancta memoria coniunxit, ut & in ciuitate positus instituta monachorum teneret, & Ecclesiam regeret ieiunij sobrietate.

Quæ verba, ut dixi, intelligi possunt, quia & ipsemet Eusebius in persona sua austeritatẽ monachorum obseruare cœpit, & clericos suos iuxta eam instituerat. Et fortasse nõ denuo adiunxit religiosum statum clericatui: ostendimus enim ab initio Ecclesiæ ab Apostolis, & eius discipulis fuisse obseruatum: & verisimile est etiam in partibus occidentis, & maxime in Ecclesia Romana eum morem fuisse antea introductum, ut ex epist. 5. Clementis, & ex aliis colligitur. Austeritatem ergo monachalem illi statui adiungere potuit: vel certè propria monachorum monasteria instituit, ex quibus postea clericos crearet: & ideo dicitur monachatum clericatui coniunxisse. Nam de D. Martino ferè illi æquali refert Sulpitius, dialogo 1. cap. 7. factum Episcopum extra ciuitatem duobus ferè millibus monasterium sibi statuisse. Quod sic describit, *Ipse ex lignis constructam cellulam*

I.
De initio
monachatus
in occidentem
quid indicet
Ambrosius.

II.
Hic locus
Ambrosii
non conuin-
cit, ut varia
exempla
ostendantur

cellulam habebat, multique ex fratribus in eundem modum
plurique saxo superiecti montis cavato, receptacula sibi fecer-
ant. Discipuli vero octoginta erant, qui ad exemplum beati
magistri sibi habitabant: nemo ibi quicquam proprium ha-
bebat, omnia in medium conferebantur, non emere, aut ven-
dere (vixitque e mona. huius moris est) cuiquam licebat. Ars
ibi exceptu scriptoribus, nulla habebatur: cui tamen operi mi-
nor atas deputabatur: maiores orationi vacabant. & subdit
inferius, Plures ex his postea Episcopos vidimus: quae enim
esset civitas, aut Ecclesia, quae non sibi de monasterio M. et nō
cuperes successum? Videtur ergo illud fuisse proprium
monachorum institutum in fine quidem contem-
plationis, & in modo habitationis, & vitae austeræ
orientalibus simile: in genere autem actionum, &
labore manuum aliquantulum diversum. Cuius
ratio fortasse fuit, quia ad creando inde clericos &
Episcopos à Martino ordinabantur. Sed & ante E-
piscopatum legimus Martinum Mediolani mona-
sterium monachorum erexisse, apud Sulpitium su-
pra cap. 4. & cap. 5. refert condidisse aliud iuxta op-
pidum: quod non explicat quale fuerit, videtur au-
tem loqui de ciuitate Pictauiensi, vbi Hilarius Epi-
scopus erat, quem ipse profequutus fuerat Augusti-
nus etiam 8. lib. Confessionum ca. 6. refert suo tem-
pore fuisse monasterium M. diol. nō plenum bonis fratribus
extra urbem monia sub Ambrosio pueritote. Et lib. 1. de mo-
ribus Ecclesiæ, cap. 31. loquens de multitudine mo-
nachorum, tam in vita solitaria, quam in cenobi-
tica degentium, dicit, per totum orbem in dies ma-
gis magisque diffundi, & in oriente maximè, atque
Ægypto: significans iam tum fuisse in occidentè dif-
fusam, quamvis fortasse non æqualiter. Et cap. 33.
Vid. (inquit) diuersorum sanctorum Mediolani, non pauco-
rum hominum, quibus vnus Presbyter præerat, vir optimus,
& doctissimus. & addit, Plura etiam Roma cognoui, & c.
Quod autem illa Romana monasteria non multo
ante incepissent, sed tempore Athanasij, & occasio-
ne aduentus eius in Urbem, ex Hieronymo colligi-
tur epist. 16. ad Principiam, dicente, Nulla eo tempore
nobis, in fine inuenerat Roma propositum monacho-
rum, neque audibatur propter reuocatum ignominiosum, vt
tunc putabatur. & vix in populo nomen assumere. Hæc ab
Alexandris prius sacerdotibus, Papaque asbanasio, & post-
ea Petro, qui persecutionem Ariana hereses declinantes, qua-
si ad tutissimum communionis susceptorum Romam confu-
gerant, vitam B. Antonij adhuc tunc videntur monasteriorum
que in Thebaide, Palomitis, & virginum, ac viduarum didi-
cit disciplinam.

III. Quo tempo-
re verisimi-
liter coepit
monachatus
in occidente.

Vnde constat, eodem ferè tempore, quo in ori-
ente per Antonium monachorum vita in ordinem
redigi coepit, in Occidente per Athanasium indu-
ctam esse, & ab vrbe tãquam à capite facilè ad alias
occidentis regiones dimanasse: quamvis non de-
fuerint heretici, qui monachorum nomen statim
insectari coeperint, vt Augustinus commemorat
in Psalmum 132. Postea verò ipsemet Augustinus
monachatum in Africam inuexit, de quo dice-
mus cap. 8. commodius, tractando de eremitis mē-
dicantibus. De illa ergo ætate vsque ad D. Benedi-
ctum nihil certius, vel specialius de monachalibus
religionibus, seu institutis in occidente dicere pos-
sumus.

IV. Quo tempo-
re coepit reli-
gio S. Benedi-
cti.

Post hæc verò tempora D. Benedictus anno Do-
mini 500. vel circiter, suam religionem sub propria
regula instituit, prius enim ipse sanctæ conuersa-
tionis habitum, vt Gregorius ait, id est, monacha-
lem, à Romano monacho accepit, qui Romanus
sub Theodati Patris regula debebat, referente eo-
dem Gregorio lib. 2. Dialog. cap. 1. Benedictus autē
non videtur in eo monasterio, vel sub ea regula ali-
quando vixisse: quia neque à Theodato receptus
est, neque illi fuit cognitus, sed statim in Sublacum
secessit, vbi in spelunca diu delituit, solo Romano
sciente, & cibum occultè ministrante. Post paucos

verò annos congregare discipulos coepit, & in mon-
te Casinate principale sui ordinis cenobium fun-
dauit, & plura monasteria in Italia construxit, pro-
priamque regulam edidit, quæ inter approbatas ab
Ecclesia refertur in c. pern. c. 17. quæst. 2. Et tam
laudat Gregorius Papa lib. 2. Dialogorum in fine, &
à monumentis eiusdem ordinis refertur specialis
approbatio eiusdem Gregorij Papæ, & alia Zacha-
riæ I. & quando illæ deessent, generali traditione, &
acceptatione tot Pontificum, & totius Ecclesiæ fi-
tis approbata esset.

Constat igitur in primis religionem à Benedicto
institutam; propriè & perfectè monachalem esse,
nam finis illius solum est propria perfectio ad diui-
nam contemplationem, & laudem ordinata, & cō-
paranda per media vitæ monachicæ propria, vt ex
discursu eiusdem regulæ constat. In qua illa, quæ
pertinent ad diuinum & canonicum officium, &
Psalmodiam, expressius & distinctius tradita inue-
niuntur, quàm in aliis regulis religionum ab Eccle-
sia approbatis: simul tamen in eadem regula arti-
cia, seu opera & labores monachorum commendā-
tur, nam in ea supponitur, statum illum non fuisse
per se institutum ad clericorum ministeria, sed ad
vitam purè monasticam, prout ante Benedictum
in vsu erat. Quocirca quantum ad finem & substā-
tiam religionis spectat, non videtur fuisse diuersum
Benedicti institutum ab antiquis institutis mona-
chorum, quamvis fortasse in habitu fuerit diuer-
sum, & ad certam regulam redactum. Antea enim
non videntur monasteria omnia, præsertim in Oc-
cidente, aliquam vnā regulam obseruasse, sed v-
numquodque vel iuxta receptas consuetudines, vel
iuxta Abbatis, & Episcopi arbitrium gubernaba-
tur. Post Benedictum verò monasteria omnia vel
ab ipso viuentē ædificata (quæ multa fuerunt, vt ex
Gregorio colligitur lib. 2. Dialog. nam prius quàm
Sublacum relinqueret, duodecim monasteria in-
struxit, & postea Casinense monasterium funda-
uit) vel ab ipsius discipulis Mauro, Placidio, & aliis,
in Sicilia; Gallia; & aliis prouinciis erecta eandem
regulam, & religionis vnitatem seruauit.

Hic verò interrogare potest aliquis, an post Be-
nediti institutionem non solum monasteria om-
nia, quæ ab ipso duxerunt originem, sed etiam reli-
qua omnia monachorum domicilia, quæ ab aliis
monachorum parentibus vel ante Benedictum, vel
eodem tempore in occidente, & præsertim in Italia
ædificata erant, Benedicti institutionem susceperint,
& ad eius regulam sese accommodauerint. Quod
enim & alia monasteria, & alij fundatores eorum
tunc fuerint, præter ea quæ in principio capituli di-
ximus, constat ex Gregorio lib. 1. Dialogorum: nam
in c. 1. refert, Honoratum virum sanctissimum in
Samnii partibus, in loco, qui Fundis dicitur, mona-
sterium construxisse, & ferme ducentorum mona-
chorum patrē extitisse, de quo etiam Honorato re-
fert nullius fuisse discipulum, sed à Spiritu sancto
edoctum. Et c. 2. commemorat Libertinum eiusdē
Honorati discipulum tempore Totilæ Regis Go-
thorum, eiusdem Fundensis monasterij præpositū,
vnde colligitur Honoratū vel æqualem Benedicto,
vel paulò ante tempora Benedicti fuisse. Nam ex lib.
2. c. 14. Dialogorum constat, Benedictum tempore
Totilæ vixisse, eique mortem prædixisse. Simile est
quod de S. Equitio refert idem Gregorius dicto lib.
1. c. 4. multorum monasteriorum patrē in prouin-
cia Valeria extitisse: quem tamen vel æqualem, vel
seniorem Benedicto fuisse, ex fine eiusdem capituli
constat, vbi de eius vita inquit, Hanc Albino Re. rone
aristēs Ecclesia cognouit, & adhuc supersunt multi, qui sibi
potuerunt. Et inferius ait, quo tempore Longobardi
prouinciā Valeriæ vexare coeperunt, Equitium
iam defunctum fuisse.

Hoc

VII. Hoc igitur posito, inquirimus, an post Benedicti institutionem manserint inter monachos veluti religionum distinctio, vel omnes coperunt sub Benedicti regula militare. In quo in antiquis historiis nihil certum inuenio: tamen quid Anton. in 2. p. Historiali tit. 15. c. 14. sic scriptum reperio, post Benedictum omnes monachi occidenti militans sub regula B. Benedicti, & ipsum habent in patrem, exceptis Carthusiis. Similia ferè habet in 3. p. Theologi tit. 16. c. 1. §. 7. Vnde verisimile mihi h, vel statim, vel paulò post institutionem & diuulgatam regulam Benedicti, omnes occidentis monachos ad illam se conformasse, quia nullum aliud initium inuenitur huius conformitatis; ergo sicut de antiquitate traditionum, quarum principium ignoratur, argumentari solemus, reuocandas esse vsque ad initium Ecclesiæ: ita hic cum proportionem colligimus, vniuersalem tunc ritum monachorū statim ab initio religionis S. Benedicti incepisse. Quod etiam possumus aliis cōiecturis cōfirmare. Prima, quia monachi antea non videntur habuisse certam aliquam regulam in Europa (vt o-mittam regulam Basilij in oriente, & Augustini in Africa) nec ferè vnitatem religionis inter diuersa monasteria, sed vnumquodque iuxta suas consuetudines, & propria statuta, vel fortè iuxta prudentiā sui Abbatis gubernabantur. Benedictus autem & propriam regulam instituit, & varia monasteria in Italia, & extra illam per se, & per suos discipulos Placidium, & Maurum sub vnius religionis concordia fundauit: ergo facile fieri potuit, vt alia monasteria eandem regulam reciperent, cum nullam haberent. Secundum indicium est, quia omnia iura, quæ post illa, & prope illa tempora, qualia fuerunt circa ætatem D. Gregorij, de solis monachis S. Benedicti, vel qui ab eo duxerunt originem, loquuntur. Tertiò (quod præcipue me mouet) inuenio antiquā approbationem D. Gregorij dicentis, se confirmasse regulam S. Benedicti in sancto Concilio. & subdit, Et obseruari præcipi ab omnibus qui seculo renunciarunt, & ad Deum conuerſi voluerunt, in omnibus regionibus seu prouincijs Ecclesiæ Latine. Quartò nullum vestigium alterius monachatus in Europa inchoati (vt Augustinianā, & Carmelitanam familiam nunc omittam) ad nos peruenit, præter religionem S. Benedicti, vel alterius quæ ab illa originem ducat, aut certè propriam & notam aliam originem multo post tempore habuerit, vt de Carthusianis infra cap. 4. dicemus: ergo verisimile sit, omnia alia cœnobija monachorū, quæ per Italiam, & alias Europæ partes erant ante Benedictum, eius regulam, & professionem assumpsisse, nam si postea durarent, in ea professione inuenirẽtur. Quod si sub regula Augustini aliqui permanserunt, vel erant Canonici regulares, vel potius sub nomine eremitarum, quàm monachorum vivebant, & magis in Africa, quàm in Europa multo tempore durarunt: Sicut Carmelitarum ordo si tūc iam sub monachali professione extabat, in oriente potius, quàm in occidente vigeat, vt postea videbimus in c. 10.

VIII. Atque hinc possumus obiter expedire dubium quod circa receptam opinionem & historiam de monachatu S. Gregorij, eruditè excitauit Cæsar Baronius in tom. 7. anno 581. circa finem. Communis enim opinio fert, Gregorium Magnum ordinis S. Benedicti professorem fuisse. Hoc autè difficile creditur, quia Gregorius post functionem Vrbane præfecturæ, & post edificata sex monasteria in Sicilia, monasterium quoddam S. Andrea Romæ fundauit, & in eo monasticum habitum assumpsit: non videtur autem constituisse illud monasterium sub instituto S. Benedicti: ergo neque ipse illā professus est. Maior ex historiis, & vita Gregorij, & ex eodem Gregorio lib. 1. epist. 1. & in præfatione Moralium, & ex aliis locis vt certa supponitur. Minor Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

videtur colligi ex eodem Gregorio lib. 1. Dialog. cap. 4. iuncto cap. 20. lib. 4. vbi sic inquit, *Vita venerabilis Valentinus, qui post in hac Romana vrbe mihi, sicut nosti, meoque monasterio præfuit, prius in Valeria prouincia suum monasterium rexit.* Ex quibus verbis intelligimus, Gregorium hunc Valentinum vocasse, eique monasterium suum & seipsum subiēcisse: ergo quam regulam & religionem Valentinus profitebatur, eandem Gregorius professus est. At Valentinus non videtur fuisse discipulus S. Benedicti, sed S. Equitij, de quo supra ex eodem Gregorio commemorauimus fuisse institutorem monasteriorū in prouincia Valeria, vel antiquiorem Benedicto, vel certè non iuniorem, neque ab eius institutione descendentem: ergo nec Gregorius fuit instituti Benedicti professor. Neque enim primum institutum mutauit, imò neque alium Abbatem vnquam habuisse creditur, præter illum primum in cuius manibus professus est: nam vix biennium in monachū expleuerat, cum Diaconus Cardinalis factus est. Porro Valentinum non Benedicti, sed Equitij professorem fuisse, patet in primis ex illis verbis, prius in Valeria prouincia suum monasterium rexit. Dicit autem Gregorius in priori loco de eodem Equitio, *In Valeria prouincia patribus magnæ admirationis habebatur.* & infra, *Quinimur Equitius pro sua magnitudine sanctitatis multorum in eadem prouincia monasteriorum pater extitit.* Et infra circa finem cap. Silere (inquit) vō de eo quod de hoc viro (id est, de Equitio) Abbate quondam meo reuerendissimo Valentino narrante, agnoscit, &c. Vnde satis constat eundem esse Valentinum vel Valentinum Abbatem suum, de quo vtrouque loquitur, eumque fuisse ex illis monachis, qui in Valeria instituebantur, & fuisse discipulum Equitij, cuius iam defuncti miracula Gregorio narrabat, & successorem eius in aliquo ex illis monasteriis Valeriæ quorum pater Equitius fuerat. Potesque hæc dubitatio coniecturis confirmari, quia D. Gregorius, quamuis toto lib. 2. Dialog. & sæpe alias de Benedicto sermonem habeat, nunquam indicat se fuisse suæ religionis alumnū, neque patrem suum illum vocat, sicut de Valentino loquitur. Similiter agens de doctrina eius lib. 2. Dialog. c. 36. solum dicit, *Doctrina quoque verbo non mediocriter fult: nam scripsit monachorum regulam, discretione præcipuam, sermone luculentam.* quod verò illam ipse professus fuerit, non indicat. Imò etiam in approbatione superius citata solum dicit, se legisse regulam illā, laudasse, & confirmasse, non verò seruasse, aut professum esse.

Nihilominus tamen iuxta superiorem resolutionem num. 7. positam facile explicare possumus cōmunem seu receptam opinionem. Fateor enim ex historiis Ecclesiasticis non satis colligi Gregorium fuisse S. Benedicti monachum, nec Ioannem Diaconum in vita eius, nec Gregorium Turonensem lib. 10. de Historia Francorum, c. 1. nec Platinam aliud affirmare; quam Gregorium edificasse monasterium, & in eo monachum fuisse. Verisimile etiam est Abbatem, quem primum præfecit suo monasterio, fuisse ex prouincia Valeriæ: quia ex discursu factò valde probabiliter colligitur illum primū Abbatem fuisse Valentinum. Vnde etiam verisimile est illum Valentinum ab Equitio, & non à Benedicto institutionem habuisse. Multa verò alia, ex quibus hæc coniectura pendet, incerta remanent. Primum quā regulam seruaret Valentinus in suo monasterio Valeriæ: Fieri enim potuit, vt licet Equitij discipulus fuisset, & ei in monasterio succedisset, crescente fama Benedicti, (qui sine dubio fuit vel æqualis, vel fere eiusdem temporis cum Equitio) illiusque regula diuulgata, eam in suo monasterio receperit, iuxta coniecturam superius factam. Deinde incertum est, an Gregorius aduocauerit primos

IX.

E e

primos

primos monachos ex prouincia Valeria, vel ex domitiliis S. Benedicti. hoc enim posterius sit verisimile tum ex propinquitate locorum; tum ex maiori notitia, & conuersatione quæ esse poterat cū monachis illius religionis. Nec huic obstat, quod Prælati ex remota prouincia Valeriæ adductus fuerit, quia fieri potuit vt sanctitate, & munere regendi fuisset ceteris illustrior, & per notitiam & famam cognitus: nam alibi legimus apud eundem Gregoriū iam Pontificem, aliquando præcepisse homini seculari Probo, vt sui monasterij Abbas fieret li. 9. epist. 22. Tertio est incertum, sub qua regula voluerit Gregorius à principio foundationis sui monasterij, eius monachos viuere: estq; verisimile ipsum Benedicti regulam elegisse, quia semper maximè approbavit, & laudauit illam, vt constat ex citata bulla, & citato loco Dialogorum. Quod si quis dicat, Gregoriū non approbasse illam regulam, nec præcepisse vt ab omnibus monachis Ecclesiæ Latinæ reciperetur, nisi postquam fuit Summus Pontifex. Respondemus hoc esse verum de approbatione authentica, tamen cum Gregorius ante monachatum suum vir esset & doctus, & prudentissimus, ignorare non potuit regulam D. Benedicti, quæ illo iam tempore erat celeberrima, præsertim in Italiæ partibus. Itemq; cum magno consilio & desiderio perfectionis rā de suo monasterio erigendo, quam de sua conuersione deliberaret, vt ex ipsomet Gregorio constat in præfatione Moralium, per se fit statim credibile regulā Benedicti pro se, & pro suo monasterio elegisse. Hoc ergo modo nihil repugnat Valentinum Abbatem S. Gregorij fuisse discipulū & successorem S. Equitij, & nihilominus Gregorium fuisse in professione & regulā discipulū S. Benedicti. Cuius etiam magnū argumentum est, quod multa decreta sunt ab ipso edita in fauorem monachorum, quæ habentur 16. q. 1. & sequentibus. præsertim 18. q. 2. quanquam in eis nulla fiat specifica mentio religionis S. Benedicti.

X.
Quomodo
verificetur
tot vires in
signis fuisse
monachos
Benedictinos

Secundò iuxta eandem coniecturam n. 7. intelligenda existimo quæ Trithemius lib. 1. c. 2. de viro-
rum illustrium ordinis Benedictini narrat, nimirū
fuisse in illo ordine 18. Summos Pontifices, quorum
primum ponit Gregorium Magnum: Cardinales
plurimā ducentos, &c. quæ breuiter etiam repetit li.
de Scriptorib. Eccles. in Benedicto. Hec enim omnia
in hoc fundari existimo, quod omnia, quæ in histo-
riis referuntur de sanctitate, dignitate, aut qualibet
alia singulari excellentia alicuius monachi, qui post
Benedictum vixit in occidente vsque ad ea tēpora,
in quibus constat religiones monachorum fuisse
multiplicatas: omnia (inquam) attribuitur religio-
ni S. Benedicti, etiam si historiographi nō semper in
speciali referant illam religionem, sed monachātū.
Quod meritò fit iuxta coniecturam à nobis factam,
& fortasse sine illa difficile erit illa omnia fundare,
aut vera inuenire. Imò, quia, vt statim dicemus, Ci-
sterciensium religio, & alia Benedictum habent pa-
rentem, ideo illustres personæ illarum religionum
solent etiam Benedictinæ attribui. Et hinc oritur
varietas, nam interdum legimus fuisse 18. Pontifices
Benedictini ordinis, interdum 24. & alia similes:
quæ in concordiam rediguntur dicta animaduersione.
Nā interdum est sermo de religione S. Bene-
dicti præcisè, vt à suis filiis distinguitur, interdum
vt illas complectitur. In hoc verò fortasse per incō-
siderationem excessit Trithemius, quod suæ reli-
gioni attribuit Episcopos, Abbates, vel sanctos ali-
quos, aut Benedicto antiquiores, aut non ad occi-
dentales, sed ad orientales monachos pertinētes, vt
notauit Baron. 6. to. anno Domini 494. sub finem.

XI.
Iura qua
conueniunt
aliquam ob-

Tertio ex dicto principio in n. illo 7. ortum est, vt
decreta antiqua, quæ de monachis aliquas leges sta-
tuunt, præcipue ad Benedictinos monachos diri-
gantur, vt patet ex c. cum ad monasterium, & c. in singu-

lar, & c. in qua. de statu monach. & Clem. Nō agn.
eod. tit. quæ de monachis nigris specialem mentio-
nem faciunt, quæ appellatio solis Benedictinis con-
uenit. Circa quæ iura duæ morales quæstiones or-
riuntur. Prima est, an illa omnia, quæ in illis iuribus
specialiter statuuntur, obligent in conscientia, & ad me-
morabile peccatū mortale pro materiæ qualitate. Quod du-
bium in particulari in præcepto confitendi, & co-
municandi singulis mēribus tractati in 4. t. 3. p. disp.
36. sect. 5. & in summa dixi non addere maiore obli-
gationem, quā regula ipsa religiosa, iuxta suam
institutionem afferat: quia verba canonum nō plus
inducant. Quod idem consequenter censeo esse di-
cendum de præcepto abstinentiæ à carnibus, seruati
silentij, & aliis similibus, quæ de se erant à mona-
chis obseruanda ratione regulæ, & in quibus nec
grauior pœna, nec aliquid specialius in iure addi-
tur, quo maior obligatio significetur. Quod in par-
ticulari de prohibitione abstinentiæ à carnibus do-
cuit Syluest. ver. Regulæ. 7. q. 14. & sumitur ex doctri-
na D. Thomæ 2. 2. q. 185. a. 8. & 186. art. 9. & quodlib.
1. art. 20. cum tamen transgressori huius præcepti
grauis imponatur pœna in c. carnium. de consecr. d. 5.
Sex mensium spatium (dicitur) retrahenti, & penitentia sub-
iacebit. Explicat autem D. Thomas, illud intelligen-
dum esse, quando contra expressum præceptū Su-
perioris cum inobedientia, vel contemptu mona-
chus carnes comedit. Itaque quando statuta regula
in decreto aliquo iuris quasi renouata inueniuntur,
si non addatur noua censura, graue peccatum sup-
ponens, vel aliquod aliud signum seu verbum nouā
obligationem indicans, non videtur denuo addi,
sed solum instaurari, & ad suum pristinum statum
restitui, quia fortasse per non vsum, vel per abulum
prætermissa erant. Aliquando verò imponuntur
monachis in iure specialia præcepta sub graui obli-
gatione, quæ iuxta generales regulas de legibus di-
gnoscenda est: & de illis nonnulla attigimus tracta-
tū, præced. agendo de habitu, & de clausura, & de regu-
la religionum, præter alia, quæ diximus alibi tra-
ctando de censuris.

Secundum dubium est, an ea, quæ statuuntur in
iure de monachis S. Benedicti, ad ceteros mona-
chos extendenda sint. Quod in specie tractari solet
de præcepto confitendi singulis mēribus, recipien-
di Eucharistiam prima Dominica mēnis. Quodam
enim existimant huiusmodi leges extendendas esse
propter similitudinem rationis, quod sentit Glossa
in dict. Clement. quā Abbas ibi, & alij sequuntur.
Oppositum verò docuit Stephanus, quem Glossa
refert: & in materia de excommunicatione idem e-
go censui, quoad censuras latas in dict. Clem. Nō
agno. Vnde duobus modis potest dici lex aliqua Ec-
clesiastica lata pro solis monachis S. Benedicti. Pri-
mo, quia verba legis expressè & in particulari ad
monachos illius religionis limitantur, vt in dicta
Clement. Et tunc censeo legem ex vi dispositionis
suæ non obligare alios monachos: quia non exten-
ditur vltra verba sua. Dico autem, ex vi dispositio-
nis suæ: nam aliunde ex parte materiæ poterit extendi,
vt si ex lege ipsa constet non considerasse veluti
specificam differentiam illius religionis, sed gene-
ralem rationem, & necessitatem monachalis sta-
tus; tunc enim materiale esse videtur quod tales
monachos proprio nomine appellet. Alio verò mo-
do potest dici lex lata pro solis monachis S. Bene-
dicti, quia eo tēpore lata est, quo non erat alia religio
monachorum, vel in quo omnia illorum mona-
stera sub regula S. Benedicti militabant, quamuis
verba canonis indifferentia sint, solumque de mo-
nachis mentionem faciant. Et tunc ex vi disposi-
tionis legis obligatio extenditur ad omnes mona-
chos, etiam si postea aliqui exorti sint: quia hæc est
natura perpetuæ legis, vt ad omnes extendatur, qui
postea

postea nascuntur, si sub verbis & tenore legis comprehenduntur, ut supra etiam diximus de legibus, quæ de religiosis sub hac voce, vel sub nomine regularium aliquid statuant. Nihilominus verò tunc è conuerso considerandum est, an ex materia, vel ex alijs circumstantijs intelligatur dispositio legis magis esse restricta, ut si fundetur in speciali regula, vel professione S. Benedicti, aut quid simile: tunc enim indifferentia vocis, *monachi*, ex circumstantijs determinanda est. Et hæc sufficit attingisse in particulari de hac religione, pro ratione instituti à nobis propofiti.

C A P V T III.

Quare religiones monachorum ex Benedictina orta sint, & an sint ab illa distinctæ?

Post institutionem religionis S. Benedicti multo tempore sine noua institutione monastici ordinis, & consequenter, ut credimus, totus occidentalis monachismus Benedictini ordinis erat. Postea verò post annum Domini 900. quia fortasse obseruantia illius religionis relaxata fuerat, occasione reformandi illam cepit illa religio multiplicari, vel alias ex se producere.

I. Quorum prima esse censetur ordo Cluniacensis, quæ circa annum Domini 913. cepisse dicitur, institutore Odone Cluniacensi Abbate, quamuis alij hoc tribuant Bernoni ut primo Abbati, & fundatori illius monasterij, iuxta Sigisbertum in Chronico. Et alij præterea addunt opera Eutychij, seu Eutychij eiusdem monasterij monachi valde religiosi, & in Patrum regulis & institutionibus valde eruditi, ex quibus (ut Antoninus refert) diuersas consuetudines sumpfit, & vno volumine colligauit: & ideo fuisse dicitur institutor consuetudinum, quæ in monasterijs seruabantur, & specialiter de illo monasterio à Bernone constructo ait Antoninus, *In eo seruantur instituta Patris Eutychij*, 2. p. Historiali tit. 15. c. 16. vbi præterea Scholiastes aduertit, Odonem fuisse potius propagatorem Cluniacensis ordinis, quam institutorem: sicut de Bernardo dici solet circa ordinem Cisterciensem, ut infra num. 3. notabimus. Idem tamen Bernardus in Apologia ad Hugonem Abbatem, enumerans primos parentes, de quibus Cluniacenses gloriantur, primo loco ponit Odonem, nulla facta mentione Bernonis; neque Eutychij. Quocirca existimo, Bernonem quidem fundasse Cluniacæ illud speciale monasterium sub regula & ordinaria institutione S. Benedicti: discursu verò temporis opera & consilio Eutychij addidisse obseruantias aliquas, & reformationem, quæ suo tempore durauit sub eadem religione S. Benedicti. Postea verò Odo, qui immediatè successit in Abbacia Bernoni, reformationem ampliavit, & tantam mutationem fecit, ut distincta religio inchoata fuerit, ut communiter ab authoribus iudicatur.

II. Quæ autem fuerit hæc distinctio, & in quibus rebus, non satis inuenio ab authoribus, vel historicis explicatum. Nam in primis non fuit in fine proprii talis instituti: nam semper retentus fuit purus monachatus, & vita contemplatiua. Deinde non fuit mutatio in regula, neque in substantiali professione votorum: nam Benedicti regula integra retenta est, idemque modus profitendi conuersionem morum secundum illam. In habitu dicitur quidam fuisse factam mutationem quoad figuram, & colorem. Sed quoad colorem Antoninus dicit, tit. 15. c. 23. n. 2. refert Cluniacenses semper retinuisse nigrum habitum, & de eis intelligit iura, quæ de monachis nigris loquuntur, & eosdem ait fuisse reformatos anno 1400. per Eugenium III. in congregatione, quæ Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

dicitur S. Iustina, quia initium habuit in Abbacia S. Iustinae Padua, & postea per plura monasteria propagata est. Illa autem congregatio nunc eadem religio esse videtur cum ordine S. Benedicti, & nonnulla monasteria Hispaniæ, quæ Cluniacensis ordinis fuisse dicuntur, præsertim S. Facundi, & sancti Vincentij Salmantica eiusdem ordinis nunc sunt cum alijs S. Benedicti. Non videntur ergo à principio habuisse distinctionem in colore habitus; in figura verò fortasse fuit aliqua, & nonnulla etiam in constitutionibus, & obseruantijs, propter quæ ut religio distincta, vel saltem ut familia diuersa à religione S. Benedicti habita est: ad eum modum quo sunt in religione Minorum variæ familiæ, cum non modica distinctione in figura, & asperitate habitus, & aliarum obseruantiarum, & tamen non censentur plures religiones, sed vna, in diuersis membris suis magis vel minus reformata.

Secunda religio, non quidem tempore, sed amplitudine, & dignitate, quæ ex D. Benedicto ortum habuit, fuit Cisterciensis. Cuius institutor vulgò censetur S. Bernardus, quia inter religiosos omnes illius familiæ fuit illustris, & eam maximè propagauit, & auxit: nam dum viueret, centum sexaginta monasteria suæ reformationis in varijs Europæ regionibus fundasse dicitur. Re tamen vera 15. annis antequam Bernardus esset monachus, Cisterciensium reformatio inceperat, ut constat ex historiis apud Vincentium lib. 25. cap. 64. Antonin. 2. p. tit. 15. cap. 8. Sigisbertum in Chronico anno 1098. quo anno religio illa inchoata est sub Roberto primo Abbate Cisterciensi, ut in vita eius refert Surius tom. 2. die 29. Aprilis. Duxit autem originem à cœnobio Molismensi, quod in prouincia Burgundiæ in Episcopatu Lingoniensi situm erat. Cœnobium autem illud Molismense Benedictini ordinis erat: an verò in eo seruaretur professio communi, & antiquo more, vel iuxta nouam Cluniacensem institutionem, in historiis explicatum non reperio, illud tamen prius videtur probabilius. Nam Bernardus licet Cluniacensium mentionem faciat, nunquam ab eis originem vel aliquid habere recognoscit, ut patet ex Apologia ad Guillelmum Abbatem, & epist. 1. ad Robertum nepotem, vbi S. Benedictum suum, & Cluniacensium legislatorem appellat, suumque institutum longè arctius esse ostendit. Cœnobium itaque Molismense professionis erat S. Benedicti, obseruantia tamè religiosa in eo fuerat relaxata. Quatuor autem monachi illius, Stephanus, Albericus, & alij duo maiorem perfectionem, & rigorem desiderantes, solitudinem petierunt, ac tandem in sylua Cistercium dicta quasi eremiticam vitam inchoarunt: postea verò eos sequutus est Robertus Molismensis Abbas cum alijs viginti duobus, qui primum cœnobium Cisterciense sub eodem Roberto primo Abbate incoluerunt. Post paulum verò temporis redeunte Roberto iussu Pontificis ad Abbatiam Molismensis cœnobij, ei successit Albericus, quo intra biennium defuncto, successit Stephanus, qui constitutiones illius ordinis in formam redegit, & consummauit: ideoque fundator illius ordinis appellari etiam solet. Ille verò recepit Bernardum, qui maximè ordinem nobilitauit, & ideo nomen eius tandem retinuit.

III. Habet ergo hic ordo, quoad institutum, regulam eandem, & eundem finem cum ordine S. Benedicti: maiorem tamen ab illo distinctionem quam ordo Cluniacensis à principio habuisse, & nunc etiam habere videtur. Nam quoad habitum, magnam distinctionem habet in colore albo, ut constat, & in figura nonnihil differt, quamuis modicum. Et præterea differt in multis constitutionibus, & specialiter ab Ecclesia approbatus est, & multis priuilegijs ornatus: & ita ut religio distincta inter monachales

III.
Traditur
etiam prior
pars tituli
quoad ordinem
Cisterciensem.

IV.
Traditur
pars posterior.